

สถาปัตยกรรมล้ำค่า เรือพระที่นั่ง กระบวนพยุหยาตราชลมารค

โดย สถิติย์พันธ์ ธรรมสถิติย์

กระบวนพยุหยาตราชลมารค (เรือพระที่นั่ง ๑๖พระที่นั่ง)

สถาปัตยกรรม ล้ำเลิศค่า	สถูปลักษณะ ประดักษดา ฟ้าสยาม
ขบวนเรือ พระที่นั่ง ๑๖ลำงาม	อะร้าอร่าม ลำเจ้าพระยา มหานที
ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศรีสยาม	อารยธรรม มั่งมีเมตตา เรือทรงศรี
๑โรงกาฬ ราชดำเนิน เหนือเหนือ	พระราชพิธี วิถีตรอนา คงคาลัย
กระบวนพยุห ยাত্রา ชลมารค	รวมหลายหลาก มากดีตา นาถาชาใหญ่
เรือขบวน เรือราชพิธี นาเวกริก ไกร	สถลโดง ยกย่อง ไทย เติดยาตระการ
ราชพิธี มีแต่ครั้ง ๑ใจทัย	กรุงศรีอยุธยา ฟ้าไพ มไหศวรรย์
กรุงธนบุรี รัตนโกสินทร์ ปันราชันย์	แม่ไพศาล ราชบาร์มี บุรีรมย์
เรือขบวน พยุห ยাত্রา	จัดถวาย พระราชกิ คราเหมาละมิ
พระราชพิธี ราชภิเษก เถกบรม	ประชาคม ชื่นชม พระบาร์มี

พระราชพิธี ทอดผ้ากฐิน ถัดริมน้ำ
นมัสการ รอยพระพุทธรูป สระบุรี

ริ้วขบวน งดงาม อร่ามวิจิ
ภาคอุทัยธานี พระชินสีห์ ริมฝั่งกรุง

งานต้อนรับ ราชทูต ชุดอาภ
การเคลื่อนย้าย บรมศพ กรุง

กระบวนพยุห ยাত্রา เสภาเพื่ออง
ประชากรุง ผดุงธรรมนิยม เติรมหา

ริ้วขบวน ถิ่นละเอียด ละเมียดละไม
วิวัฒนาการ พลานามัย ประดับประดา

เขียนแบบคล้าย ไปทำศึก ศึกหัตถา
มโหรี ทวีติยา พาเพลินเพลิน

คือเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี
เขตชุมชน ศาสนิกษัตริย์ ภัทรเจริญ

ประชาชี แซ่ซึ้ง ก้องสรรเสริญ
ทัศนเพลิน เจริญใจ ชื่นในทรง

เรือพระที่นั่ง ครั้งเสด็จ โดยทางน้ำ

ขบวนติดตาม เรือขนนาง รุ่งทวาร

เรือทหาร เรือหลวง เรือนา

ยุทธวิธี มีมา คราโบราณ

เรือพระที่นั่ง ลำคัมภ์ ชื่นแนวหน้า

กระบวนพยุห ยাত্রา นภาลัย

เรือราชพิธี สี่ลำ งามตระการ

ราชยาน อดังการ คราพิศพิศ

หนึ่งคือเรือ พระที่นั่ง คู่พรรณหงส์

ลำแรกองค์ พระมหา ภัทรรดี

ทรงสร้างเรือ คู่พรรณหงส์ ทรงพุ่มบด

สำหรับกษัตริย์ อยุธยา ราชนครินทร์

คู่พรรณหงส์ ทรงพุ่มข่อย

งามชัดข่อย อดยหลังสินธุ์

เพียงหงส์ ทรงพุ่มมรินทร์

สินธุ์ลาดเลื่อน เตือนตาชม

จากบทเหเรือของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ฯ

เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์
Suphannahong

ปัจจุบัน "สุพรรณหงส์" บลจ.ระวาง
ณ พิพิธภัณฑ์ สถาบันแห่งชาติ ราชบุรีขึ้นชม

ขึ้นคานต่าง งามแฉดง แฉดงสร้างถม
อารักษ์ถม ยามขธา นภาพิธิ

ในหนังสือ ตำนาน นักรบไทย
"ศรีสุพรรณหงส์" เรือทรง องค์บิด

ได้กล่าวไว้ ใฝ่ศึกษา นภาพิธิ
สร้างถมัย ราชวงศ์จักรี ศรีบดินทร์

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาลงคร
หมายรับสั่ง สุพรรณหงส์ ทรงพรหมมินทร์

ทรงหยิบยก พระบัญชา นภาพิธิ
ทอนกระสินธุ์ รับพระธาตุ ภาวเวียงอินทร์

"เรือศรีสุพรรณหงส์" ทรงทรุด ไทรม
จนสุดท้าย ช่อมไม้ไหน ได้ขึ้นคาน

ตั้งระดม พดช่อมแซม แต่มทลายขึ้น
ให้ลูกหลาน ภาวข้างหน้า ศึกษไทย

เรือพระที่นั่ง สุพรรณหงส์ ปัจจุบัน
แทนลำเก่า เฉ่าสุพ่ง หมดทางแก้ไข

พระทรงธรรม รัชกาลที่ห้า บัญชาต่อใหม่
เสด็จรัชสมัย พระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว

เรือลำใหม่ ให้ชื่อว่า "สุพรรณหงส์"
จำหลักไม้ ดงรักปิดทอง ผ่องลำต่อ

ลำเรือทรง ตั้งหงส์ ทรงเจ้าขริว
สวนทำองหัว ทาสีแดง แฉดงแรงใจ

กลางลำเรือ เฉื่อที่ประทับ ส้าหรับกษัตริย์
ทำสิบคน กำลั้งพล ฝ่ายสีพาย

คนถือฉัตร เล็ดคน ใฉองคนนายท้าย
คนถือท้าย หนึ่งคน ใฉองคนนายเรือ

คนขานยาฉ หนึ่งคน ปรนหน้าที
ร้องขับขาน เฉื่อสีพาย ร้ายเหเรือ

ฉองเสียงศรี ที่กังวาน ฉนั้นเหเรือ
อะคร้าฉฉื่อ เฉื่อลำนำ ฉ่าฉฉฉ

เรือพระที่นั่ง สุพรรณหงษ์ อ่างทองจัด

World Ship Trust จัดวางไว้ มรดกโลก

ศาลากลางของ เรือพระที่นั่ง บัลลังก์หนัก

ไทยภูมิอก ภูมิใจ ในราชพิธี

เรือพระที่นั่งอนันตนาคราช
Anantanakkharat

กระบวนการพยุหยาตราทางชลมารค (เรือพระที่นั่งอนันตนาคราช)

เรือพระที่นั่ง อนันต นาคราช คำสมาส สามศัพท์ ระบบทศริ

คืออนันต นาคะ ราช ๑๕ สามคำมี หมายถึง ราชแห่งนาค

พระคัมภีร์ ปุราณะ ฟากฮินดู เชื่อว่า ชูโลก ยกตั้งฉาก

หากคราใด ไอฉาม ยามล้ำลึก โลกก็ตั้ง ต้นไหว ไปทันตะวัน

บางคัมภีร์ ชี้ภาคว่า ๓๕ กิริ งูที่มี เล็ดเลียร เวียนจากสวรรค์

ที่ประทับ พระวิษณุ อยู่บาดาล พญาอนันต์ นาคราช อาสน์บรรทม

จากฮินดู ปกรณัม ปรัมปรา เชื่อราชฯ แห่งสยาม ธรรมสร้างสม

พระวิษณุ ๑๐๓าร สรรคมนตรี จึงนิยม ใช้พยานาค หลักขรดี

เรือพระที่นั่ง บัลลังก์ อนันตนาคราช ๑๐มกษัตริย์ รัชกาลที่สาม ทำลำนี้

แต่เสร็จใช้ ในรัช กาลที่สี่ ปีพ.ศ. ๒๒๑สามเก้าสี่-๒๒๑๕สี่หนึ่งหนึ่ง

เรือพระที่นั่ง อเนกนาคราช บัลดุบัน
สร้างลำใหม่ วิไลวรรณ ตระการตรึง

พระทรงธรรม รัชกาลที่หก ยกโครงจิง
ให้เป็นหนึ่ง ในกระบวน พยุหยาตรา

รูปลักษณะเรือ ลำหลัก พญานาค
ใช้สีแดง แต่งแต้ม ทำองศา

สีดองรัก ปิดทอง ฝาองพรายลำ
ภายนอกทาสีเขียว สีทองสี

กลางลำเรือ เหนืออาสน์ บุษบก
ประดิษฐาน พระพุทธรูป รูปเทียนมี

สำหรับยก ฟ้ากฐิน ขันฉะตรี
กะลาตรี ทลายนาย ในลำเรือ

เรือลำนี้ มีความยาว 44.85 เมตร

กว้างเบ็ดเสร็จ 2.58 เมตร เกดัดงามเหลือ

กินน้ำลึก 31 เมตร เขตทำองเรือ

กำลังพล ๖๖๖เหลือ เพื่อองศา

กะลาตรี ๖๖๖ คน

นายเรือ 2 คน นายท้าย 2 คน ต้นหนท้ายองศา

พลเรือ ๑๖๖ นาย ท้ายองศา

อีกคนตรา ๖๖๖ การเค็ดองศา

คนถือฉัตร 7 คน ยองโลก

คนถือบังสุริย์ พัดโบก พระกอด 3

อีก 1 คน เหนือเรือ เื่อองศา

เหนือองศา เจ้าพระยา มหานที

เรือพระที่นั่ง อเนก นาคราช

ดินแห่งชาติ ชุดผาดตา ผลาตรี

หนึ่งในสี่ เรือพระที่นั่ง ราชพิธี

สยามรัฐ ราชนาถ เป็ดองศา

เรือพระที่นั่งเอกชาติภุชงค์
Anekkachatphutchong

กระบวนพยุหยาตราสถลมารค (เรือพระที่นั่งเอกชาติภุชงค์)

เรือพระที่นั่ง เอกชาติ ภุชงค์
สถลมารคคู่เคียงกับ ไฉนเรือ เต็มเรือทักตร์

ความหมายตรง พงศ์ย ชูศรีอุษงาด
ถาวรพัศ อยู่น้อยใหญ่ เลื่อมลายตา

บรรดาญ หมู่เทวา นาคายิ่งใหญ่
นับเป็นเทพ ปกรณเฒ ปราปธา

ปรากฏใน พระพุทธ ศาสนา
ทรงอำนาจ วาสนา วิจิตราคม

เทพเจ้า เหล่าหลายองค์ องค์อินธุ
พระวิษณุ ผู้เป็นใหญ่ ทักขม

ปรากฏภายในรูป ชูศรีอุษ
แทนบรรทม คืออันนต นาคราช

รูปแบบญ หรือนาคา ตรามากมาย
ทิพยนาค เป็นตัวแทน แลอันอำนาจ

จำหลักลาย ทำย-หัวเรือ เต็มโอภาศ
ความเบรื่องปราชญ์ ภัตดาหาร อันแอกอุ

ความปรากฏ ในคัมภีร์ ปุราณะ
สถลมารคใจ ให้กำเนิด เทิดทำนุ

มหาฤาษี กัศยปะ นางกัทรุ
อุกฤษพรุศ หลายพัน ชันฆาตา

เรือพระที่นั่ง เอกชาติ ภุชงค์
ข้างลำเรือ สี่ขมพู ดูพราดพรรณ

เป็นเรือทรง รัชกาลที่ 5 บัญชาธรรม์
ทำเรือท่าน ทาดีแดง แสงแยงตา

หัวโขนเรือ ลงรักปิดทอง ลายรดน้ำ
กลางลำเรือ ราชบัลลังก์ ภิรมญา

จำหลักลำ ตันนาค มากมายหน้า
เรือราชฯ เบล็องเครี่อง เบล็องชญา

ในอดีต กิจสำหรับ ประทับล่า๑๑ง ไม่เข้า๑๑ง ขบวน พยุหยา
ทรงเสด็จ ตามอัธยาศัย สบายเจ้าพระยา เป็นนาวา ทรงประทับ ล้วนพระ๑๑งค์

ภาณุผ่านมา ทรงบัญชา นาวาตรี รัชมราชพิธี มหาปฏิทิน ปีระ๑๑งค์
กระบวนพยุหยาตรา อัน๑๑งค์ เพิ่มเรือทรง พระที่นั่ง สะพรั่ง๑๑งค์

เรือลำนี้ มีความยาว 45 เมตร วัด ได้ประมาณ 3 เมตร เบ็ดเสด็จ๑๑งค์
ทำ๑๑งเรือ๑๑ง 90 เซ็นต์ เต้นระวาง น้ำหนัก๑๑ง 7.7 ตัน มั่นคง๑๑ง

กำลังพล ฝีพาย 61 คน นายเรือ๑๑คน นายท้าย๑๑คน โคม๑๑ง
คนถือ๑๑ง ทำ๑๑งนาวา ทำ๑๑งหนึ่ง พล๑๑งโยธา มั่นใจ๑๑ง ๑๑ง1คน

พล๑๑ง๑๑ง 7 คน ย๑๑ง๑๑ง
๑๑ง๑๑ง๑๑ง กัง๑๑งงาน สะทำ๑๑ง
คนงานยาว 1 นาย เส๑๑ง๑๑ง

เรือพระที่นั่ง ๑๑งการ งานราชพิธี ข่าง๑๑งดี มี๑๑งค่า ทัด๑๑ง
พระราช๑๑ง ตรีไทย ได้๑๑ง
ทั้ง๑๑ง มั่ง๑๑ง ตรี๑๑ง๑๑ง

หัวเรือพระที่นั่ง๑๑งมหาปฏิทิน๑๑ง

เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาลที่ ๙
Harai Song Suban
B.M. King Rama IX

กระบวนเพลงมหาศรราชสมุทร (เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาลที่ ๙)

เรือพระที่นั่ง นารายณ์ ทรงสุบรรณ
สร้างถวาย โดยฝ่าย กองทัพเรือ

ราชยาน รัชกาลที่ ๙ อะคร้าดเหล็ก
ร่วมเรือเพื่อ กับกรม ศิลปากร

สร้างนมเกล้า ถวาย พ่อหลวงไทย
พระราชพิธี กาญจนภิเษก เอกกัจจกร

เทิดทูนให้ คราวครองเกล้า ประชากระอุอน
เกียรติขจร ๓๐นพ.ศ. ๒๔๖๖ทำสามแก้ว

เรือพระที่นั่ง นารายณ์ ทรงสุบรรณ
จากอิทธิพล ฮินดู ผู้ไทยเรา

เสริมสร้างสวรรค์ ขวัญนคร แต่ก่อนเก่า
โดยรับเอา ประเพณีนิยม ผสมไทย

เทพเจ้า ล้ำค่าย ด้านฮินดู

ที่เชิดชู ศรีทธา อัชฌาศัย

คือพระพรหม พระศิวิธ ๖ เกรียงไกร

พระวิษณุ หรือพระนารายณ์ ยิ่งใหญ่ครัน

ด้วยควมเชื่อ เทนือศรีทธา ราชไทย
ทรงกษัตริย์ ชัดตียา หล้าธราญ

พระนารายณ์ ๑๐๓าร ผ่านฟ้าขวัญ
พาหนะทำน ทรงสุบรรณ นั่นคือครุฑ

ครุฑอุล้า๑ เหล่าปักษา บรรดาณ
เจ้าพลัง ผั่งพากฟ้า พญาครุฑ

หมู่วิหค เกด็๑นฟ้า นภาพิตุทธิ
ผู้เกรียงไกร ในเชิงยุทธ์ ๑๑๑๑๑

นาคนั้นเป็น สัญลักษณ์ หลักแหล่งน้ำ
ฤทธิพรพรั้ง พลังอำนาจ ผงาดพสุธา

ผู้ให้ความ เย็นชุ่ม ล้ำเวหา
หลั่งล้นผั่ง คองคา มหาบเที

ภาคและครุฑ ๙๖ ขมิ้ว ๖๖ ๖๖
ยามพบพักตร์ จักประจักษ์ ๙๖ ๙๖

ไม่ผูกพัน ๙๖ ๙๖ ๙๖
แต่รักดี พระวิษณุ ๙๖ ๙๖

พระวิษณุ ผู้ยิ่งใหญ่ ๙๖ ๙๖
ประทับบน นาคยุคครุฑ ๙๖ ๙๖

พระกรกำ จักร-สังข์ คทา-ตรีศูล
เหนือองค์อุบุญ บารมี บดีเทวา

พระวิษณุ อยู่เหนือ ๙๖ ๙๖
ทรงพิทักษ์ ปกป้อง ๙๖ ๙๖

ยิ่งใหญ่นัก กว่าผู้ใด ในแหล่งเหล่า
เหล่าเทวา เทวี ๙๖ ๙๖

เรือพระที่นั่ง นารายณ์ ทรงดูบรรณ
กลางลำเรือ ๙๖ ๙๖ ๙๖

โขนเรือนั้น ประติษฐาน พระวิษณุ
เรือบรรณ ๙๖ ๙๖ ๙๖

เรือนี้มี ความยาว ๔๔ เมตร

กว้างเบ็ดเสร็จ ๓ เมตร เสด็จศรี

กินน้ำลึก ๔๐ เซนติเมตร ๙๖ ๙๖

นายเรือมี ๒ คน ต้นหน ๒ นาย

พลรองท้าย ๑ คน ๙๖ ๙๖

คนถือฉัตร ๗ คน ๙๖ ๙๖

ทำหน้าที่ เหนือ ๙๖ ๙๖

กึ่งกึ่งไกล ๙๖ ๙๖

กระบวนพยุหยาตรา ๙๖ ๙๖

นับเป็นหลัก ๙๖ ๙๖

ขนบธรรมเนียม ประเพณี ๙๖ ๙๖

ทั้งโลกา ๙๖ ๙๖

เรื่องลับ มหัตถราชย์ อภรรณหงส์

บทมหัตถราชย์ พันลึก ตรีกองหน

เหตุพิภพ บรมฉาย ให้เหลือเชื่อ

เรื่องลับ ลับสน ระคนแจ้

หากไม่เชื่อ อย่าลบหลู่ รับรู้ไว้

ประวัติการ สร้างเสริม เพิ่มเรือใหม่

คือนารายณ์ ทรงสุบรรณ อันเด็ดฉาย

เรือราชยาน รัชกาลที่ 9 แห่งชาติไทย

ถวายให้ ในพ.ศ. 2539

ตั้งใจให้ เป็นแจก อภินาถา

แห่งกระบวน พยุหยาตรา นำหน้าใหม่

เรือพระที่นั่ง สุพรรณหงส์ ลงรองท้าย

จึงเกิดเรือฯ ลงนฉาย อันใดกัน

วันซึกข์ข้อม กระบวน พยุหยาตรา

เตรียมนาถา เข้าลำดับ ปรับพลิกผัน

ลำนำหน้า คือนารายณ์ ทรงสุบรรณ

ล่ำตามนั้น สุพรรณหงส์ ลงลงตาม

ท่านหัวหน้า พิพิธภัณฑ์ เรือราชพิธี

เล่าว่ามี เหตุการณ์ อันครั้นคร้าม

ขบวนเรือ แล่นอยู่ เพียงครู่ยาม

ก็เกิดความ วิปริต นิตธรรมตา

คู่คู่เกิด พายุใหญ่ ไร่ดีแฉะ

พัดเพียงแฉะ สุพรรณหงส์ ینگงวดยหนา

มิได้มี การตั้งเค้า ให้เข้าตา

ดูโฉมนาถา เฉพาะล่ำ ทำได้ใจ

ทางฝ่ายเรือ สุพรรณหงส์ ก็ทรงเอียง

พยายามเบี่ยง หัวกลับคู่ ดูฉาย

ทั้งที่มี สีพาย ภายล่ำใหญ่

พยายามพาย กำกับ กลับพายแรง

เรือลอลยคว่าง ขวางเจ้าพระยา นาถาเบี่ยง

ดูคุ้มเลี้ยง เอียงลุ่ม งามทั้งแพง

จึงต้องยอม พายกลับคู่ สุหลักแหล่

เรือแลตง ความน้อยใจ ใยเป็นรอง !!!

เรืองนี้มี ผู้เห็น ประเด็นการณ

ราชยาน สุพรรณหงส์ ลงเป็นลอลง

ศักดิ์ศรีหงส์ ลงสั่งกว่า นาคาเป็นรอง

หงส์ดีองครอง ระดับใหญ่ ในราชพิธี

ท่านพ่อหลวง ๑๑ มกษัตริย์ ทรงตราไว้
 ไม่ครอบงำ สุพรรณหงส์ ๑๑ วรร

หากนารายณ์ ทรงดูบรรณ ประทานไว้
 เลี้ยงป้อนหา บารมี ที่ต่างกัน

งานครั้งนี้ ป็นัน สุพรรณหงส์
 ให้นารายณ์ ทรงดูบรรณ ร๑๑ ประทาน

ตั้งยังคง ดำรงเอก แจกปิ่น
 พิธีการ ข้างหน้า พิธีการอีกที

สุพรรณหงส์ คงอยู่ยง ดำรงศักดิ์
 เป็นเรือเอก แห่งราชยาน อภิธานปี

นาถาหลัก พยพยาตรา สมิราตี
 สมิศักดิ์ศรี ราชนาถี มรดกโลก

